

Pohjoismaiden
ministerineuvosto

Lisäys asiakirjaan

Pohjoismaisen tasa-arvosektorin yhteistyöohjelma 2019–2022

LGBTI-ihmisten yhtäläiset
oikeudet ja mahdollisuudet
sekä yhdenvertainen kohtelu
Pohjoismaissa

Sisällys

Esipuhe	3
Johdanto	4
Strategiset painopistealueet	6
Vapaus ja avoimuus	7
Elämänlaatu ja elinolot	9
Verkostot ja kansalaisyhteiskunta	11
Kansainvälinen vastuu	13
Toimeenpano	14
Käsiteluettelo	16
Tietoja tästä julkaisusta	17

Esipuhe

Homo- ja biseksuaalien sekä trans- ja intersukupuolisten ihmisten oikeuksia ja mahdollisuuksia poljetaan monissa maissa ja monilla alueilla eri puolilla maailmaa. Pohjoismaissa tilanteen on oltava päinvastainen. Siksi pohjoismainen yhteistyö tulee olemaan etulinjassa puolustettaessa LGBTI-ihmisten yhtäläisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia sekä yhdenvertaista kohtelua.

Virallisen pohjoismaisen tasa-arvoyhteistyön avulla on pyritty jo yli neljäkymmenen vuoden ajan nostamaan Pohjoismaat yhdeksi maailman tasa-arvoisimmista alueista. Vuonna 2020 tasa-arvoyhteistyötä täydennetään uudella virallisella yhteistyöalueella, jonka tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä, edistää osallisuutta ja vahvistaa homo- ja biseksuaalien sekä trans- ja intersukupuolisten ihmisten aktiivista kansalaisuutta yhteiskunnissamme.

Tämä yhteistyö tekee Pohjoismaista edelläkävijöitä. LGBTI-alueeseen on syytä kiinnittää huomiota maidemme välisessä yhteistyössä, ja asiassa on päästävä eteenpäin sekä Pohjoismaissa että kansainvälisesti. Samalla autamme toteuttamaan Pohjoismaiden ministerineuvoston visiota, jonka mukaan Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue.

Jotta yhteistyö olisi mielekästä, pitkävaikutteista ja mahdollisimman relevanttia, yhteistyöohjelmaa on pohjustettu selvittämällä perusteellisesti, millaisia toimenpiteitä Pohjoismaissa tarvitaan.

Tässä lisäosassa esiteltävät painopistealueet ja tavoitteet nojautuvat Pohjoismaiden LGBTI-järjestöjen ja kansallisten viranomaisten suosituksiin ja muodostavat Pohjoismaiden ministerineuvoston tärkeimmät poliittiset priorisoinnit vuosien 2021 ja 2022 LGBTI-alueen yhteistyössä. Haluamme edistää LGBTI-ihmisten vapautta ja mahdollisuutta avoimuuteen, parantaa elämänlaatua ja elinoloja ja vahvistaa LGBTI-alueen pohjoismaisia verkostoja ja kansalaisyhteiskuntaa.

Pohjoismaissa on oltava tilaa jokaiselle.

Pohjoismaiden tasa-arvoministerien puolesta

Peter Hummelgaard, *tasa-arvoministeri*

Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2020 puheenjohtajamaa Tanska

Thomas Blomqvist, *tasa-arvoministeri ja pohjoismainen yhteistyöministeri*

Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2021 puheenjohtajamaa Suomi

Johdanto

Kansainvälisestä näkökulmasta Pohjoismaat ovat jo pitkään olleet edistyksellisiä LGBTI-alueella, mutta vaikka lainsäädäntö onkin osittain kohdallaan, selvitettävänä on yhä runsaasti haasteita ennen kuin LGBTI-ihmisillä on yhtäläiset mahdollisuudet ja oikeudet.

Pohjoismaiden tasa-arvoministerit käynnistivät vuonna 2020 Pohjoismaiden ministerineuvostossa virallisen yhteistyön LGBTI-ihmisten yhtäläisestä kohtelusta ja yhtäläisistä oikeuksista Pohjoismaissa. Yläkäsite LGBTI on englanninkielinen lyhenne sanoista lesbian, gay, bisexual, trans ja intersex. Eri Pohjoismaissa saatetaan käyttää erilaisia lyhenteitä, mutta virallisessa pohjoismaisessa yhteistyössä käytetään kautta linjan muiden kansainvälisten järjestöjen tavoin LGBTI-lyhennettä.

Pohjoismaiden ministerineuvostossa yhteistyötä johtaa tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvosto (MR-JÄM), joka 17.9.2019 päätti seuraavasta yleistavoitteesta:

Pohjoismaiden ministerineuvosto edistää LGBTI-ihmisten yhtäläisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia sekä yhdenvertaista kohtelua Pohjolassa.

Pohjoismaiden ministerineuvosto toteuttaa Pohjoismaiden – Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Islannin – sekä Ahvenanmaan, Färsaarten ja Grönlannin välistä virallista hallitustason yhteistyötä.

Tämä teksti on lisäys pohjoismaisen tasa-arvosektorin yhteistyöohjelmaan 2019–2022. Lisäys ohjaa LGBTI-alueen pohjoismaista yhteistyötä ja kuvailee tärkeimmät painopisteet ohjelmakauden loppuun saakka.

Ohjelmakauden loppuosaa koskeva lisäys on hyväksytty 5.11.2020, ja se on voimassa 1.1.2021–31.12.2022.

Intersektionaalisuus

Jotta LGBTI-ihmisiin kohdistuva syrjintä saataisiin tehokkaasti loppumaan, tarvitaan intersektionaalista näkökulmaa määrittämään ja toteuttamaan

yhteistyötä ja siitä juontavia toimenpiteitä.

Intersektionaalisuus määritellään tässä analyttiseksi näkökulmaksi, jolla lisätään tietoisuutta ja ymmärrystä siitä, miten seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti, sukupuolen ilmaisu ja sukupuoliominaisuudet vuorovaikutuksessa muiden identiteettiiluokkien kanssa ovat saattaneet Pohjoismaiden LGBTI-ihmiset eriarvoiseen asemaan ja eriarvoistaneet heidän edellytyksiään osallistua yhteiskuntaan.

Pohjoismaisessa yhteistyössä tulee ottaa huomioon se, että LGBTI-ihmisiä on monenlaisia ja että ryhmien – lesbojen, homo- ja biseksuaalien, trans- ja intersukupuolisten – välillä on eroja. Myös ryhmien sisällä on eroja, jotka voivat liittyä sosioekonomiseen taustaan, etnisyyteen, uskontoon, vammaisuuteen, turvapaikanhakijan statukseen, ikään ja muihin identiteettiiluokkiin.

Intersektionaalinen lähestymistapa varmistaa sen, että pohjoismainen yhteistyö ja siihen sisältyvät toimenpiteet hyödyttävät yksilön lisäksi koko yhteiskuntaa.

[Pohjoismaisen tasa-arvosektorin yhteistyöohjelma 2019–2022](#)

Strategiset painopistealueet

1. Vapaus ja avoimuus

Kaikkien tulee voida elää, työskennellä ja asua Pohjoismaissa tarvitsematta pelätä syrjintää, uhkailua, väkivaltaa ja vihaa. Vapaus ja avoimuus ovat edellytys sille, että Pohjoismaiden LGBTI-ihmiset voivat osallistua yhteiskuntaan tasavertaisesti, ja ne ovat välttämättömiä syrjäytymisen, ulkopuolisuuden ja pahoinvoinnin ehkäisemissä ja torjumisessa.

Tämän toimenpidealueen aloitteet kytkeytyvät Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintasuunnitelmaan 2021–2024 ja sen tavoitteisiin 10 ja 12.

Pohjoismaiden ministerineuvoston pyrkimyksenä on, että: LGBTI-ihmiset voivat elää vapaasti ja avoimesti ja saada elämässään samat mahdollisuudet kuin muukin väestö. Syrjintää ja viharikoksia on ehkäistävä ja torjuttava. LGBTI-ihmisillä on oikeus samanlaiseen Pohjoismaiden väliseen liikkuvuuteen kuin muullakin väestöllä.

Monet LGBTI-ihmiset pidättäytyvät avoimesta elämäntyylistä pelätessään ympäristön reaktioita, ja heihin kohdistuu enemmän syrjintää ja viharikoksia kuin muuhun väestöön. Tätä pyritään ehkäisemään ja torjumaan pohjoismaisella yhteistyöllä. Syrjintä ja viharikokset loukkaavat kohtuuttomasti yksilönvapautta.

Kansalaisia auttavien ja opastavien viranomaisten ja tahojen avoimuus ja oikeanlainen osaaminen ovat tärkeitä osatekijöitä syrjinnän ja viharikosten tehokkaassa torjunnassa. Pohjoismainen yhteistyö edistää tämän alueen tiedon- ja kokemustenvaihtoa.

Pohjoismaissa on helppo siirtyä maasta toiseen, mutta parantamisen varaa on silti. Toisesta maasta työtä hakevien tai sinne muuttavien LGBTI-ihmisten sukupuolta tai perheen kokoonpanoa ei aina tunnusteta. Jotta Pohjolasta voisi tulla maailman integroitunein alue, on ryhdyttävä keskustelemaan ja tekemään monialaista yhteistyötä muun muassa Pohjoismaiden välistä vapaata liikkuvuutta edistävän rajaesteneuvoston kanssa.

Pohjoismaiden ministerineuvoston pyrkimyksenä on, että: Sukupuolta ja sukupuolista suuntautumista koskevien perinteisten käsitysten ei anneta estää Pohjoismaiden LGBTI-ihmisiä elämästä haluamallaan tavalla. LGBTI-ihmisiin kohdistuvia kielteisiä asenteita on torjuttava.

LGBTI-ihmisiin kohdistuvat kielteiset asenteet ovat osasy s siihen, että joidenkin on vaikea elää avoimesti tai haluamansa laista elämää. LGBTI-ihmist en poikkeaminen paikallisyhteisön tai yleisemmin yhteiskunnan normeista voi johtaa yksinäisyyteen ja toiseuden tunteeseen. Tämä koskee niitä, jotka jo varhain kokevat olevansa erilaisia, mutta myös vanhempia ihmisiä, jotka vasta myöhemmällä iällä tunnistavat itsessään muita sukupuoli-identiteettejä tai suuntautumisia kuin cissukupuolisuuden ja heteroseksuaalisuuden.

Pohjoismaisissa yhteiskunnissa esiintyy yhä homo-, bi- ja transfobiaa. Se ilmenee ja vaikuttaa LGBTI-ihmisiin monin tavoin. LGBTI-alueen pohjoismaisessa yhteistyössä otetaan huomioon se, että jotkut ryhmät ovat intersektionaalisesta näkökulmasta erityisen haavoittuvassa asemassa. Keskiöön nostetaan aloitteet, jotka auttavat muuttamaan asenteita, niin että kaikki saavat mahdollisuuden elää vapaasti ja avoimesti.

2. Elämänlaatu ja elinolot

Pohjoismaissa kaikilla on oikeus parhaisiin mahdollisiin hyvän terveyden edellytyksiin. Kunnollisen terveydenhuollon ja hoivan sekä muiden hyvinvointipalvelujen tulee olla kaiken ikäisten LGBTI-ihmisten, myös iäkkäiden, saatavilla. Toimenpiteitä on suunnattava erityisesti LGBTI-lapsille ja -nuorille, joilla on oikeus varttua turvallisessa ympäristössä ja välttää yksinäisyydeltä, kiusaamiselta ja ulkopuolisuudelta.

Tämän toimenpidealueen aloitteet kytkeytyvät Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintasuunnitelmaan 2021–2024 ja sen tavoitteeseen 9.

Pohjoismaiden ministerineuvoston pyrkimyksenä on, että: LGBTI-ihmisillä on yhtäläiset mahdollisuudet huolehtia fyysisestä terveydestä ja mielenterveydestä. LGBTI-ihmisten ja muun väestön välisiä merkittäviä fyysisen terveyden ja mielenterveyden eroja tulee pienentää. LGBTI-ihmisillä on oltava yhtäläiset mahdollisuudet kaikilla yhteiskunnan alueilla.

Hyvää elämänlaatua mitataan monilla eri muuttujilla, ja vaikka Pohjoismaat yltävätkin vuosi toisensa jälkeen suhteellisen korkeille sijoille LGBTI-ihmisten osallistamista edistävää lainsäädäntöä koskevissa kansainvälisissä vertailuissa, haasteita riittää edelleen.

Yhtenä haasteena ovat LGBTI-ihmisten ja Pohjoismaiden muun väestön väliset erot fyysisessä terveydessä ja mielenterveydessä. LGBTI-ihmisten keskimääräistä heikompi terveydentila johtuu muun muassa siitä, että he käyttävät muita runsaammin päihteitä, kärsivät muita yleisemmin stressistä ja heillä on Pohjoismaiden muuta väestöä suurempi taipumus itsetuhoisuuteen ja itsemurhaan.

Erojen supistaminen edellyttää muun muassa sitä, että terveydenhuoltojärjestelmä ymmärtää LGBTI-ihmisten erityishaasteita ja kykenee tarjoamaan heille mahdollisimman hyvää hoitoa ja ohjausta.

Vastaavanlainen tarve on työmarkkinoilla, missä myönteinen avoimuus ihmisten erilaisia elämäntapoja kohtaan edistää työyhteisön dynamiikkaa ja työssä viihtymistä. On tärkeää vaihtaa osaamista ja kokemuksia LGBTI-ihmisten

työmarkkinoilla kohtaamista rajoitteista, toimialojen välisistä eroista sekä tavoista, joilla voidaan parantaa viihtyvyyttä. Iäkkäät LGBTI-ihmiset voivat niin ikään kohdata erityishaasteita. Työmarkkinoilta poistuminen voi lisätä yksinäisyyden ja eristäytymisen riskiä. LGBTI-ikäihmisten tilanteen tuntemus on tärkeää myös yhdenvertaisten terveys- ja hoivapalvelujen edistämiseksi.

LGBTI-alueen pohjoismaisen yhteistyön tulee edistää aktiivista osallistumista ja sosiaalista osallisuutta erilaisissa yhteisöissä läpi koko elämän.

Pohjoismaiden ministerineuvoston pyrkimyksenä on, että: LGBTI-lapsilla ja -nuorilla on yhtäläiset mahdollisuudet koulutukseen, vapaa-aikaan ja elämänlaatuun sekä yhtäläiset mahdollisuudet kehittymiseen, turvallisuuteen ja hyviin kasvuedellytyksiin.

Tutkimukset osoittavat, että LGBTI-nuoret ovat erityisen haavoittuva väestöryhmä. Siksi LGBTI-lasten ja -nuorten viihtyvyys ja hyvinvointi on nostettava yhteistyön keskiöön, niin että lapsen tai nuoren oikeus hyvään ja terveeseen kasvuun ja kehitykseen turvataan kotona, koulussa ja vapaa-ajalla.

Arvostus ja erilaisiin yhteisöihin kuuluminen on tärkeää lasten osallisuudelle ja viihtyvyydelle. Myönteisiä ja pitkäaikaisia muutoksia saadaan aikaan vain, jos meillä on hyviä esimerkkejä siitä, miten koulut ja oppilaitokset voivat edistää osallistavia oppimisympäristöjä, joissa ketään ei kiusata eikä häiritä.

Pohjoismaisen yhteistyön tulee edistää LGBTI-lasten ja -nuorten yhtäläisiä mahdollisuuksia osallistua järjestötoimintaan esimerkiksi urheilujärjestöjen tai erilaisen sosiaalisen toiminnan ja verkostojen puitteissa. Samanlaiseen viihtyvyyteen ja hyvinvointiin on oikeus myös sateenkaariperheiden lapsilla.

3. Verkostot ja kansalaisyhteiskunta

Kansalaisyhteiskuntaa tukevan vuoropuhelun ja yhteistyön tulee olla LGBTI-alueen pohjoismaisen yhteistyön punaisena lankana. Vain siten voidaan tehokkaasti ja kestävästi varmistaa LGBTI-ihmisten yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet sekä yhtäläinen kohtelu. Verkostoja laajentamalla ja kansalaisyhteiskuntaa tukemalla varmistetaan LGBTI-alueen kehitys myös jatkossa.

Tämän toimenpidealueen aloitteet kytkeytyvät Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintasuunnitelmaan 2021–2024 ja sen tavoitteeseen 11.

Pohjoismaiden ministerineuvoston pyrkimyksenä on, että: Sisällytetään LGBTI-alan kansalaisjärjestöjen osaaminen ja kokemukset työhön, jota tehdään LGBTI-ihmisten yhtäläisten oikeuksien ja mahdollisuuksien sekä yhtäläisen kohtelun edistämiseksi. Edistetään ja vahvistetaan kansalaisyhteiskunnan kehitystä, verkostoja ja kokemustenvaihtoa ja tuetaan siten LGBTI-alueen kehitystä Pohjoismaissa myös jatkossa.

LGBTI-alan kansalaisjärjestöillä on Pohjoismaissa vahva ääni. Järjestöt hoitavat lukuisia tärkeitä tehtäviä, jotka auttavat turvaamaan LGBTI-ihmisten yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet sekä yhdenvertaisen kohtelun Pohjoismaissa. Siksi järjestöt ovat tärkeällä sijalla pohjoismaisessa yhteistyössä.

Järjestöt toimivat LGBTI-ihmisten kohtaamispaikkana, osaamiskeskuksena ja puolestapuhujana yhteiskunnan kaikilla tasoilla. Niiden ansiosta maissamme on hyviä esimerkkejä työmenetelmistä, tiedon välittämisestä ja tiedotusaineistosta.

Kansalaisyhteiskunnan yhteistyön ja verkostojen tukeminen on edellytys LGBTI-

alueen menestyksekkäälle edistämiselle. Lupaavista paikallisista tai kansallisista toimenpiteistä saatuja kokemuksia tulee levittää ja välittää eteenpäin, niin että ne hyödyttävät myös muita Pohjoismaita

Kansainvälinen vastuu

Pohjoismainen visio ulospäin suuntautuneesta Pohjolasta pyrkii vahvistamaan pohjoismaista koordinoitua kansainvälisissä yhteyksissä. Pohjoismaisen yhteistyön tehtävänä on tukea maiden keskinäisiä kansainvälisiä velvoitteita myös pyrittäessä Pohjoismaiden LGBTI-ihmisten yhtäläisiin oikeuksiin ja mahdollisuuksiin sekä yhdenvertaiseen kohteluun.

Työssä tulee edistää keskinäisiä synergioita ja ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja YK:n ihmisoikeusneuvoston suositukset ja oikeuskäytännön kehitys. Lisäksi pohjoismaisessa yhteistyössä tulee ottaa huomioon YK:n, Euroopan neuvoston ja LGBTI-alueen eurooppalaisten kattojärjestöjen toimikuntien, asiantuntijoiden ja yhteyspisteiden osaaminen ja kokemukset.

Toimeenpano

Yhteistyön toteutus

LGBTI-alueen pohjoismaisessa yhteistyössä tulee huomioida Pohjoismaiden ministerineuvoston muut ohjausasiakirjat, muun muassa [Visio 2030](#), [Pohjoismaisen yhteistyön toimintasuunnitelma 2021–2024](#) ja [Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintaperiaatteet kestävän kehityksen, tasa-arvon sekä lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulman sisällyttämiseksi ministerineuvoston työhön](#). Yhteistyössä seurataan myös strategia-asiakirjaa Lapset ja nuoret Pohjolassa – Pohjoismaiden ministerineuvoston poikkihallinnollinen strategia 2016–2022 sekä vuonna 2020 julkistettuja toimintaperiaatteita lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulman sisällyttämiseksi Pohjoismaiden ministerineuvoston työhön.

LGBTI-alueen työssä on oltava intersektionaalinen näkökulma, ja sen tulee pohjautua relevanttiin tietoon ja osaamiseen. Yhteistyön keskiössä ovat kokemustenvaihto ja keskustelut, joita edistetään pohjoismaisten foorumeiden, hyvien esimerkkien, tiedotuspanostusten, asennemuokkauksen, LGBTI-alan pohjoismaisten tutkimusten ja kansallista lainsäädäntöä koskevan tiedonvaihdon avulla.

Yhteistyöllä halutaan tukea myös alan toimijoiden verkostoja ja toimenpiteitä, minkä vuoksi pohjoismaista tasa-arvorahastoa täydentämään on perustettu pohjoismainen LGBTI-rahasto, jota hallinnoi Pohjoismainen tasa-arvotiedon keskus NIKK.

Yhteistyön organisointi sektorilla

Tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvosto MR-JÄM

Pohjoismaiden hallitusten tasa-arvoyhteistyötä johtavat Pohjoismaiden tasa-arvoministerit, jotka muodostavat tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvoston (MR-JÄM). Ministerit kokoontuvat vähintään kerran vuodessa keskustelemaan ajankohtaisista asioista ja tekemään yhteisiä päätöksiä alueilla, joilla pohjoismainen yhteistyö tuottaa suuremman hyödyn kuin mihin maat yksinään kykenisivät. Tätä kutsutaan pohjoismaiseksi hyödyksi.

Tasa-arvo- ja LGBTI-asiain virkamieskomitea ÄK-JÄM

Virkamieskomitea koostuu kaikkien Pohjoismaiden sekä Ahvenanmaan, Färsaarten ja Grönlannin edustajista, ja se kokoontuu yleensä kolme kertaa vuodessa.

Virkamieskomitea johtaa käytännön työtä, valmistelee ministerikokouksia ja panee täytäntöön niissä tehdyt päätökset.

Osaamisen vahvistamiseksi ja ministereiden avustamisen laadun varmistamiseksi kukin maa on nimittänyt virkamieskomiteaan yhden jäsenen, jolla on LGBTI-alueen erityisosaamista.

Arviointi ja seuranta

LGBTI-alan toimintaa arvioidaan samalla, kun arvioidaan Pohjoismaisen tasa-arvosektorin yhteistyöohjelmaa 2019–2022. Tämän jälkeen laaditaan uusi tasa-arvo- ja LGBTI-alan yhteistyöohjelma.

Käsitteletelo

Cissukupuolinen: Henkilö, jonka koettu sukupuoli ja sukupuolen ilmaisu vastaavat hänelle syntymässä määriteltä sukupuolta.

Heteroseksuaalinen: Henkilö, joka tuntee seksuaalista tai emotionaalista vetoa yksinomaan toista sukupuolta kohtaan.

Intersukupuolinen: Yleiskäsitteellä kuvataan kaikkia, joilla on synnynnäisiä sisäisiä tai ulkoisia anatomisia variaatioita tai sukupuolen tunnusmerkkejä, jotka eivät ole yksiselitteisesti naisille tai miehille tyypillisiä. Variaatiot voivat olla fysiologisia, geneettisiä ja/tai hormonaalisia. Jotkin niistä vaativat lääketieteellistä hoitoa, mutta eivät kaikki.

Sukupuoli-identiteetti: Ihmisen käsitys ja kokemus omasta sukupuolestaan. On olemassa monia erilaisia sukupuoli-identiteettejä, esimerkiksi cissukupuolisuus ja transsukupuolisuus.

LGBTI: Englanninkielinen lyhenne sanoista lesbian, gay, bisexual, trans ja intersex. Eri Pohjoismaissa saatetaan käyttää erilaisia lyhenteitä, mutta virallisessa pohjoismaisessa yhteistyössä käytetään kautta linjan muiden kansainvälisten järjestöjen tavoin LGBTI-lyhennettä.

Sateenkaariperhe: Lapsiperhe, jossa vähintään yksi vanhemmista on LGBTI-ihminen.

Transsukupuolinen: Yleiskäsitteellä kuvataan kaikkia, joiden sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu on enemmän tai vähemmän ristiriidassa syntymässä määritellyn sukupuolen kanssa.

Tietoja tästä julkaisusta

Lisäys asiakirjaan Pohjoismaisen tasa-arvosektorin yhteistyöohjelma 2019–2022: LGBTI-ihmisten yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet sekä yhdenvertainen kohtelu Pohjoismaissa

PolitikNord 2021:710

ISBN 978-92-893-6907-7 (PDF)

ISBN 978-92-893-6908-4 (ONLINE)

<http://dx.doi.org/10.6027/politknord2021-710>

© Pohjoismaiden ministerineuvosto 2021

Ulkoasu: Louise Jeppesen

Kuvat: Johdanto - johner.dk, unsplash.com, unsplash.com

Vapaus ja avoimuus - istockphoto.com, johner.dk, unsplash.com

Elämänlaatu ja elinolot - unsplash.com, unsplash.com, johner.dk

Verkostot ja kansalaisyhteiskunta - unsplash.com, unsplash.com, johner.dk

Kansainvälinen vastuu - unsplash.com, unsplash.com, johner.dk

Toimeenpano - johner.dk, unsplash.com, johner.dk

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimmista alueellisista yhteistyömuodoista. Yhteistyön piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Kööpenhamina

www.norden.org

Tutustu muihin pohjoismaisiin julkaisuihin osoitteessa www.norden.org/fi/publikationer